

Frykter uthuling av barnehusordning

Barn som blir avhørt på barnehus, blir bedre ivaretatt enn barn som blir avhørt hos politiet eller i tingretten.

Det kommer frem i to nye rapporter gjort av Nova og Politihøgskolen, som offentliggjøres i dag.

– Barnehusordningen er vellykket, slår Nova-forsker Kari Stefansen fast.

Hun ser imidlertid to utviklingstrekk som kan bidra til å uthule ordningen:

- Saksmengden har økt, men ressursituasjonen har ikke økt tilsvarende.
- Barn får kvalitativt ulike tilbud ved de ulike barnehusene.

Dårlig med ressurser

– Man forventer at saksmengden vil fortsette å øke, sier Stefansen.

Rapporten viser også at jurister og politifolk mener det er et problem at 14-dagersfristen for gjennomføring av dommeravhør overskrides. I går avslørte VG at barn i snitt må vente mellom 49 og 80 dager på dommeravhør.

«Samtlige barnehus rapporterer at denne fristen sjelden overholdes, samt at dette særlig gjelder voldssaker,» heter det i Nova-rapporten.

En gjennomgang ved Troms politidistrikt konkluderer med at politiet var hovedansvarlig for fristbruddene. Tingrett, barnehus og advokat forsinket avhørene bare i liten grad. Ansvarspulverisering, manglende prioritering og mangelfulle rutiner, trekkes frem som årsaker til bruddene.

– Kan ressursituasjonen gjøre at barn må vente enda lengre?

– I dag er det ikke på grunn av barnehusene at fristen brytes. Men hvis ressursituasjonen ikke forbedres, kan det føre til enda lengre ventetid, sier Stefansen.

Hun sier ansatte frykter at barnehusene blir redusert til «dommeravhørsfabrikker».

Ulike praksiser

Nova-rapporten påpeker også at det er problematisk at ulike barnehus har utviklet særegne arbeidsmåter og rutiner.

– På et overordnet nivå tilbyr de det samme, men vi ser at de jobber ulikt i de konkrete sakene. Det gjelder for eksempel under selve avhøret, hva som vektlegges, hvordan barn følges opp og hvordan de gir råd til politiet. Dette fører til kvalitative forskjeller mellom barnehusene, sier Stefansen.

«Dekningsgraden» til barnehusene varierer også veldig. Noen steder gjennomføres fremdeles flest avhør hos politiet og i tingretten, mens i andre landsdeler er barnehuset mest brukt.

BERIT E. BAUMBERGER 976 00 277
berit.baumberger@adresseavisen.no

FAKTA

Barnehusene

- Skal ivareta barn under 16 år og voksne med psykisk utviklingshemming som er mistenkt utsatt for vold eller seksuelle overgrep.
- Hovedoppgaven er å tilrettelegge når politiet skal gjennomføre dommeravhør.
- Skal ivareta barn og pårørende, samt påse at barn som har behov for det, får oppfølgingen i etterkant.
- Har eksistert siden 2007. Trondheim fikk barnehus i 2009.
- Finnes i Bergen, Trondheim, Oslo, Hamar, Kristiansand, Stavanger og Tromsø.

Ikke overrasket: Leder Helle Leinslie ved Barnehuset i Trondheim er ikke overrasket over Novas konklusjon om at barns rettssikkerhet er styrket etter opprettelsen av barnehus. Foto: NILS H. TOLDNES

Fra 200 til 300 saker på ett år

Barnehuset i Trondheim behandler flere og flere saker, men de er fremdeles bare fem ansatte på kontoret.

– Vi har så langt klart oss bra, men dersom økningen i antallet saker fortsetter, trenger vi mer ressurser, sier daglig leder Helle Leinslie ved Barnehuset i Trondheim.

Barnehuset åpnet i 2009 og dekker fem politidistrikter med elleve tingretter. Antall avhør og medisinske undersøkelser har økt betraktelig: I 2010 hadde de 174 avhør og 25 medisinske undersøkelser. I 2011 var tallene henholdsvis 260 og 46. For å møte behovet har de bygd ut

med ett nytt avhørsrom slik at de nå kan kjøre to avhør parallelt.

Leinslie er ikke overrasket over at Nova konkluderer med at barns rettssikkerhet er styrket etter at barnehusene ble opprettet.

– Hos oss får barnet oppfølging også etter avhørssituasjonen, noe som ikke er tilfelle dersom de avhøres ved lokale tingretter eller hos politiet, sier hun.

I går avslørte VG at barn ventet i snitt i 63 dager på avhør, mens lovverket sier at det skal skje innen 14 dager. Avisen presenterte tall som viser at ventetiden i snitt er på 53 dager i Trondheim.

– Det er bekymringsfullt at fristene brytes, det går på retts-

sikkerheten løs, sier Leinslie.

Hun påpeker at man i Sør og Nord-Trøndelag politidistrikt forsøker å bote på problemet ved at man har sendt flere avhørere på spesialutdanning når det gjelder avhør av barn.

Når det gjelder bruken av barnehuset, varierer dekningsgraden betydelig mellom politidistrikter i Midt-Norge. Politiet i Møre og Romsdal bruker barnehuset så å si aldri, i Sør-Trøndelag gjøres så å si alle avhørene på huset, mens i Nord-Trøndelag er dekningsgraden på rundt 90 prosent.

– Rettssikkerheten til barn som er utsatt for vold og seksuelle overgrep er dårligere ivare tatt dersom de ikke avhøres på barnehuset, mener Leinslie.

På Barnehuset: - Hele tanken er at barna skal få all hjelp under samme tak, slik at de slipper å dra på sykehuset for sjekk eller tinghuset for avhør, sier Helle Leinslie. Foto: NILS H. TOLDNES

FAKTA

Barnehusene

- Skal ivareta barn under 16 år og voksne med psykisk utviklingshemming som er mistenkt utsatt for vold eller seksuelle overgrep.
- Hovedoppgaven er å tilrettelegge når politiet skal gjennomføre dommeravhør.
- Skal ivareta barn og pårørende, samt påse at barn som har behov for det, får oppfølgingen i etterkant.
- Har eksistert siden 2007. Trondheim fikk barnehus i 2009.
- Finnes i Bergen, Trondheim, Oslo, Hamar, Kristiansand, Stavanger og Tromsø.
- Barnehuset evalueringen 2012 konkluderte med at barna blir bedre ivaretatt i enn utenfor barnehus når de skal avhøres av politiet i saker om vold og seksuelle overgrep.

- Vi er ikke i nærheten av å ha den kapasiteten vi trenger på dette feltet.

ARNE K. MYHRE, overlege ved Barne- og ungdomsklinikken

Få barn som avhøres om overgrep sjekkes av lege

Kun 46 av de 260 barna som i fjor ble avhørt ved Barnehuset i Trondheim, ble undersøkt medisinsk på Barnehuset.

I tillegg ble opptil 20 barn henviset til undersøkelse ved Overgrepsheten ved St. Olavs Hospital, anslår overlege Arne K. Myhre ved Barne- og ungdomsklinikken.

- Bare en liten del av barna som oppsøker Barnehuset blir undersøkt av lege. Vi har rett og slett en underkapasitet på dette feltet, sier han.

Selv er han på barnehuset i Trondheim en halv dag i uken, og mener alle barn som blir avhørt i vold og overgrepssaker, ideelt sett burde undersøkes for eventuelle fysiske eller psykiske skader.

Angst og atferdsproblemer

Myhre viser til at de aller fleste saker på barnehusene ikke er akutte, og at det derfor ikke er sporskingen som haster med tanke på eventuelle bevis i en rettsak.

- De bør like fullt undersøkes av medisinsk personell på grunn av skadene de kan ha fått. Dette kan være alt fra angst, atferdsproblemer, over- og underernæ-

ring og ubehandlede kroniske sykdommer. Vi er ikke i nærheten av å ha den kapasiteten vi trenger på dette feltet, sier han.

I fjor ble 260 barn avhørt ved Barnehuset i Trondheim. 46 ble undersøkt av lege, noe som utgjør 18 prosent, en økning fra året før da 14 prosent ble undersøkt. Sammen med en sykepleier kan Myhre undersøke to barn den halve dagen i uken han er på Barnehuset. Barnehuset i Trondheim har samarbeidsavtale med Overgrepsheten ved St. Olavs Hospital. Myhre mener det i tillegg burde vært ansatt en lege på fulltid på huset.

Det støtter Helle Leinslie, leder av Barnehuset i Trondheim.

- Vi skulle gjerne hatt en lege her hele tiden. Vi synes alle barn som har vært avhørt i volds- og overgrepssaker bør undersøkes, men da måtte kapasiteten vært økt både her og ved overgrepsheten, sier hun.

Flere av barna som avhøres har vært vitne til hendelser. Medisinske undersøkelser er

også frivillig, og blant annet ønsker ikke alltid tenåringer å bli undersøkt. Leinslie påpeker også at flere av barna som kommer til avhør allerede har vært til undersøkelse hos fastlege. Barnehuset kartlegger nå hvor mange dette gjelder.

Vurderer ordningen

I fjor ble det gjennomført rettsmedisinsk undersøkelse i 13 prosent av avhørssakene på barnehuset i landet. De fleste slike undersøkelser gjøres ved sykehus. Barnehuset evalueringen 2012 pekte nylig på fordeler og ulemper med at barn undersøkes på barnehusene:

- **Noen fordeler:** Barnet ivaretas bedre før og etter undersøkelsen og rettsmedisinere får jobbet mer uforstyrret med undersøkelsen. Samtidig er de som undersøker barna på barnehuset erfarne rettsmedisinere.
- **Noen ulemper:** Mangel på en del utstyr for mer spesialiserte undersøkelser ved barnehusene, legen får færre kolleger å rådføre seg med og kontortidene er mindre fleksible enn på sykehuset.

- Vi setter spørsmålsteget ved om det er riktig å opprettholde tilbudet både på sykehuset og i

barnehuset. Vår anbefalingen er å gjøre en ny vurdering av dette, sa politinspektør Trond Myklebust ved Politihøgskolen i forbindelse med evalueringsrapportene om barnehusene nylig.

Tverrfaglig

Overlege Arne Myhre mener det er viktig å beholde og styrke det eksisterende tilbudet.

- Hovedpoenget ved å undersøke barna på barnehusene er at den tverrfaglige oppfølgingen blir bedre. Etter en undersøkelse kan jeg snakke med rådgiveren som skal følge opp barnet

videre. I tillegg profiterer barnet og familien på undersøkelse i kjente og tilrettelegget omgivelser, sier han.

Helle Leinslie mener det blir å undergrave hele barnehusmodellen dersom man fjerner det medisinske tilbudet.

- Hele tanken er at barna skal få all hjelp under samme tak, slik at de slipper å dra på sykehuset for sjekk eller tinghuset for avhør, sier hun.

SABA BAJOGHILI 900 47 257
seba.bajoghili@adresseavisen.no

BERIT E. BAUMBERGER 976 00 277
berit.baumberger@adresseavisen.no

Åpner for å styrke tilbudet

Helse-Midt er åpen for at det er behov for å styrke tilbudet både Barnehuset og overgrepsheten ved St. Olavs Hospital.

- Det er mulig at tiden er inne til igjen å se på kompetansen og kapasiteten, sier fagdirektør Nils Hermann Eriksson i Helse Midt-Norge.

Han viser til at dagens ordning ble etablert da Barnehuset i Trondheim ble opprettet. Da fikk St. Olavs Hospital i oppdrag

å etablere legetjenesten ved Barnehuset. Eriksson sier det vil bli naturlig å se på tilbudet i forbindelse med oppdragsdokumentet de vil få fra Helse- og omsorgsdepartementet neste år, som også vil legge føringer på lokale prioriteringer.

- Det kan være aktuelt å forsterke et tverrfaglig kompetanseseteam både på Barnehuset og overgrepsheten, da det ofte er sammensatte problemstillinger i slike saker, sier Eriksson.